

ΚΕΙΜΕΝΟ

- Hercules boves Geryonis ex Hispania in eum locum adduxisse dicitur, ubi postea Romulus urbem Romam condidit. Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de via fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos.
- Postea Plato quidam Sardianus, cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit. Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare quanti homo sit.
- Menenius Agrippa, qui inter patres ac plebem publicae gratiae sequester fuit, aere collato funeratus est. Atilius Regulus, cum Poenos in Africa funderet, ad senatum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curari placuit, quoniam Regulus aberat.
- Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis?

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A) Να μεταφράσετε τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B1) α) Να εξηγήσετε τους όρους «imitatio» και «aemulatio».

Μονάδες 2

β) Να αντιστοιχίσετε τους συγγραφείς της στήλης Α' με το χαρακτηριστικό λογοτεχνικό είδος στο οποίο ανήκει ο καθένας στη στήλη Β'.

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. Βεργίλιος	α. κωμωδία
2. Οβίδιος	β. ιστοριογραφία
3. Οράτιος	γ. μυθιστόρημα
4. Κικέρων	δ. βιογραφία
5. Πλίνιος	ε. επίγραμμα
6. Μαρτιάλης	στ. επιστολή
7. Απουλήλιος	ζ. ρητορική
8. Σουητώνιος	η. λυρική ποίηση
9. Πλάυτος	θ. ελεγεία
10. Τίτος Λίβιος	ι. ηρωικό έπος

Μονάδες 5

γ) Να σημειώσετε **Σωστό** ή **Λάθος** για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις.

- Κατά την κλασική εποχή η ρωμαϊκή λογοτεχνία δε μιμείται απλώς τα ελληνικά πρότυπα, αλλά κατορθώνει και να τα ξεπεράσει.
- Κατά την εποχή του Αυγούστου επικρατεί το φαινόμενο της στρατευμένης λογοτεχνίας.
- Η γενέθλιος χρονολογία της ρωμαϊκής λογοτεχνίας είναι το 240 π.Χ., όταν ο Τερέντιος μετέφρασε στα Λατινικά την *Οδύσσεια*.

Μονάδες 3

B2) Να αντιστοιχίσετε τις παρακάτω λέξεις της λατινικής με τις ετυμολογικά συγγενείς τους στα νέα ελληνικά:

1. sequester	α. κουστωδία
2. traxit	β. μητρόπολη
3. matre	γ. μερκαντισμός
4. custodiam	δ. σεκόντο
5. mercenarium	ε. τρακτέρ

Μονάδες 10

Γ1) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

eum locum	: τη γενική του πληθυντικού
fluvium	: τη γενική του ενικού
boves	: τη δοτική του πληθυντικού
summaque	: τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό βαθμό
rediens	: την αιτιατική του πληθυντικού
aere collato	: την αιτιατική του πληθυντικού
plebem	: την κλητική του ενικού
matre	: τη γενική του πληθυντικού
multis annis	: τη γενική του πληθυντικού με το επίθετο στο συγκριτικό βαθμό
multis	: το επίρρημα στο συγκριτικό βαθμό
sermone	: την αιτιατική του ενικού
neminem	: τη δοτική του ενικού

Μονάδες 15

Γ2) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (στους περιφραστικούς τύπους να λάβετε υπόψη το Υποκείμενο):

dicitur	: το απαρέμφατο του Ενεστώτα
condidit	: το β' πληθυντικό της Υποτακτικής του Ενεστώτα
refecisse	: το β' πληθυντικό της Προστακτικής του Μέλλοντα
traxit	: το β' ενικό της Οριστικής του Παρακειμένου στην άλλη φωνή
aversos	: τον ίδιο τύπο στο ουδέτερο γένος της μετοχής του Ενεστώτα
cognovisset	: το α' πληθυντικό της Υποτακτικής του Παρακειμένου στην άλλη φωνή
tradidit	: το απαρέμφατο του Συντελεσμένου Μέλλοντα
investiga	: το α' πληθυντικό της Υποτακτικής του Μέλλοντα
deduc	: τον ίδιο τύπο στην άλλη φωνή
rediens	: το β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα
funeratus est	: το γ' πληθυντικό της Οριστικής του Μέλλοντα
aberat	: το γ' πληθυντικό της Οριστικής του Συντελεσμένου Μέλλοντα
loquaris	: την αφαιρετική ενικού του Γερουνδιακού
uteris	: το β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα
vis	: το α' πληθυντικό της Υποτακτικής του Ενεστώτα

Μονάδες 15

Δ1) α) **Postea Plato quidam Sardinianus hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit.**: να μεταφέρετε την σύνταξη της περιόδου στον πλάγιο λόγο σε εξάρτηση από την φράση **Cicero dixit...** Μονάδες 5

β) **Atilius Regulus ad senatum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus.**: να μεταφέρετε το απόσπασμα στον ευθύ λόγο. Μονάδες 4

Δ2) **ut consequaris:** α) να δηλώσετε τον σκοπό με τους υπόλοιπους βασικούς τρόπους. Μονάδες 4

β) να μετατρέψετε τη σύνταξη της πρότασης σε ισοδύναμη μετοχική. Μονάδες 1

Δ3) α) **quanti homo sit:** να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα ως προς το είδος και την εκφορά. Μονάδες 2

β) **aere collato:** να αναλύσετε τη μετοχή σε ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση i) εισαγόμενη με τον σύνδεσμο **postquam** ii) εισαγόμενη με τον ιστορικό-διηγηματικό **cum**. Μονάδες 2

Δ4) **Hercules boves refecisse fertur:** i) αναγνωρίσετε το είδος του απαρεμφάτου και να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του. Μονάδες 2

ii) να αντικαταστήσετε το ρήμα **fertur** με το κατάλληλο ενεργητικό και να επιφέρετε τις απαραίτητες αλλαγές στη σύνταξη. Μονάδες 2

β) **Noli spectare:** να γράψετε την ισοδύναμη έκφραση.

Μονάδα 1

γ) **Ephesi:** να δηλώσετε την ίδια τοπική σχέση με τον κατάλληλο τύπο των όρων που βρίσκονται στην παρένθεση (**domus, Roma, Athenae, rus**).

Μονάδες 4

δ) **viribus, in custodiam, neminem:** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παραπάνω όρους.

Μονάδες 3

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A) Να μεταφράσετε τα παραπάνω αποσπάσματα.

- Λέγεται ότι ο Ηρακλής οδήγησε τα βόδια του Γηρυόνη από την Ισπανία σε αυτόν τον τόπο, όπου αργότερα ο Ρωμύλος έχτισε τη Ρώμη. Λέγεται (αναφέρεται) ότι ο Ηρακλής ξεκούρασε τα βόδια κοντά στον Τίβερη ποταμό και ότι ο ίδιος κοιμήθηκε εκεί κουρασμένος από το δρόμο. Τότε ο Κάκος, ο βοσκός, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του, έσυρε από τις ουρές σε μια σπηλιά μερικά βόδια στραμμένα ανάποδα.
- Αργότερα κάποιος Πλάτωνας από τις Σάρδεις, όταν κατάλαβε από την επιστολή του Αισώπου ότι αυτός ήταν δραπέτης, συνέλαβε τον άνθρωπο και τον παρέδωσε στη φυλακή στην Έφεσο. Εσύ αναζήτησε τα ίχνη του ανθρώπου, παρακαλώ, και με την πιο μεγάλη φροντίδα είτε στείλε αυτόν στη Ρώμη είτε φερ' τον μαζί σου καθώς επιστρέφεις από την Έφεσο. Να μην σε απασχολεί πόσο κοστίζει ο άνθρωπος.
- Ο Μενήνιος Αγρίππας, ο οποίος ήταν μεσολαβητής για την κοινή συμφιλίωση ανάμεσα στους πατρίκιους και στους πληβείους, κηδεύτηκε με έρανο. Ο Ατίλιος Ρήγουλος, όταν έτρεπε σε φυγή τους Καρχηδονίους στην Αφρική, έγραψε στη Σύγκλητο ότι είχε φύγει ο μισθωτός εργάτης του κι είχε εγκαταλειφθεί το χωράφι του απ' αυτόν· η Σύγκλητος αποφάσισε να αναλάβει το κράτος τη φροντίδα του αγρού, επειδή ο Ρήγουλος απουσίαζε.
- Εσύ όμως χρησιμοποιείς λόγο απαρχαιωμένο πια (ή: που έχει πέσει σε αχρηστία πια) εδώ και πολλά χρόνια, σαν να μιλούσες τώρα με τη μάνα του Ευάνδρου, επειδή δεν θέλεις να ξέρει και να καταλαβαίνει κανείς τι λες. Γιατί, ανήγχε άνθρωπε, δεν σωπαίνεις, για να πετύχεις αυτό που θέλεις;

B1) α) Να εξηγήσετε τους όρους «**imitatio**» και «**aemulatio**».

Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι η δημιουργική πρόσληψη («**imitatio**») και ο ανταγωνισμός («**aemulatio**») που οδηγούν στην παραγωγή λόγιας και υψηλής λογοτεχνίας με προσωπικά χαρακτηριστικά. Πρόκειται επομένως για ένα δημιουργικό διάλογο της επιγονικής με την προγονική γραμματεία. Στους μετακλασικούς χρόνους, δίπλα στα μεγάλα ελληνικά πρότυπα, τοποθετούνται και ρωμαϊκά: οι μεγάλοι λογοτέχνες της κλασικής Ρώμης, π.χ. ο Κικέρων και ο Βεργίλιος.

β) Να αντιστοιχίσετε τους συγγραφείς της στήλης Α' με το χαρακτηριστικό λογοτεχνικό είδος στο οποίο ανήκει ο καθένας στη στήλη Β'.

1 – ι
2 – θ
3 – η
4 – ζ
5 – στ
6 – ε
7 – γ
8 – δ
9 – α
10 – β

γ) Να σημειώσετε **Σωστό** ή **Λάθος** για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις.

1. Κατά την κλασική εποχή η ρωμαϊκή λογοτεχνία δε μιμείται απλώς τα ελληνικά πρότυπα, αλλά κατορθώνει και να τα ξεπεράσει. **Σωστό**
2. Κατά την εποχή του Αυγούστου επικρατεί το φαινόμενο της στρατευμένης λογοτεχνίας. **Σωστό**
3. Η γενέθλιος χρονολογία της ρωμαϊκής λογοτεχνίας είναι το 240 π.Χ., όταν ο Τερέντιος μετέφρασε στα Λατινικά την *Οδύσσεια*. **Λάθος**

B2) Να αντιστοιχίσετε τις παρακάτω λέξεις της λατινικής με τις ετυμολογικά συγγενείς τους στα νέα ελληνικά:

- 1 – δ
- 2 – ε
- 3 – β
- 4 – α
- 5 – γ

Γ1) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

eorum locorum
fluvii
bubus & bobus
superioreque
redeuntes
aera collata
plebs (plebes)
matrum
plurium annorum
plus
sermonem
nemini

Γ2) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (στους περιφραστικούς τύπους να λάβετε υπόψη το Υποκείμενο):

dici
condatis
reficitote
tractus es
avertentia
cogniti simus
tradium fore
investigaturi simus
deducere
redi
funerabuntur
abfuerint (afuerint)
loquendo
utere
velimus

Δ1)

α) Cicero dixit postea Platonem (-na) quendam Sardinum hominem comprehendisse et in custodiam Ephesi tradidisse.

β) «Mercenarius meus discessit et ab eo desertum est rus»

Δ2)

α) qui consequaris
consecutum
consequendi causa / gratia
ad / in consequendum

β) consecuturus

Δ3)

α) Είναι μια δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση θεωρείται ότι δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (sit) σε εξάρτηση από αρκτικό χρόνο άμεσα (spectare) και έμμεσα (Noli) για να δηλώσει το σύγχρονο στο παρόν.

β)

i) postquam aes collatum est

ii) cum aes collatum esset

Δ4.α)

i) Το απαρέμφατο refecisse είναι ειδικό. Το υποκείμενό του Hercules βρίσκεται σε ονομαστική χωρίς να γίνεται η επανάληψή του με τον τύπο της προσωπικής αντωνυμίας se (Λατινισμός), γιατί το απαρέμφατο εξαρτάται από ρήμα προσωπικό παθητικό λεκτικό fertur.

ii) Hercules se boves refecisse fert.

β) ne spectaveris

γ) domi, Romae, Athenis, in rure

δ) viribus: αφαιρετική οργανική του μέσου στο fretus

in custodiam: εμπρόθετος του σκοπού στο ρήμα tradidit

neminem: υποκείμενο των τελικών απαρεμφάτων scire atque intellegere (ετεροπροσωπία)